

Marcel van de Ven & Willem Asman

De prijs

A.W. Bruna Uitgevers

1

Zeven maanden geleden

De Route Nationale D560, op circa vijftig kilometer ten noordoosten van Marseille, ligt bezaaid met bloed en resten, vlees en ingewanden, dierlijk en menselijk, autowrak en kogelhulzen, alles door elkaar.

Aanvankelijk lijkt het een doodnormale demonstratie. Er is zelfs officieel toestemming voor aangevraagd (zij het dat deze nooit is verleend, de aanvraag is op de stapel beland bij het arrondissement in Marseille, maar wegens personeelsgebrek niet in behandeling genomen – maar dat blijkt later pas, tot grote opluchting van de verantwoordelijke wethouder).

Het is zaterdagmiddag omstreeks vier uur. Naar schatting dertig demonstranten verzamelen op de parkeerplaats aan de onderzijde van het viaduct waarop het protest zal plaatsvinden.

Dertig, een iets hogere opkomst dan gemiddeld bij eerdere acties van de FPLA, de Franse dierenrechtenorganisatie *Front pour la Libération des Animaux*.

De meesten kennen elkaar inmiddels, maar ook de nieuwkomers worden enthousiast verwelkomd, stoere types met tattoos, stevige schoenen, leren jacks. Hun haren keurig kort geknipt (de bivakmutsen verschijnen pas later). Zwijgzaam zijn ze ook, maar daar kijkt niemand van op, als je nieuw bent, dan moet je nog wennen, acclimatiseren, logischerwijs. Vanwege hun uiterlijk zou je ze eerder bij de harde kern van PSG of Olympique Marseille verwachten, maar zo zie je maar weer dat mensen je kunnen verrassen.

Eerder die dag heeft het flink geregend, maar de westenwind

jaagt de wolken richting de Alpen en even later breekt het zonnetje door. Een goed teken: ook God toont dat Hij aan de kant van de dieren staat.

De actieleider neemt het woord. De regels waaraan de demonstranten zich moeten houden worden doorgenomen: de FPLA is sinds de oprichting statutair principieel geweldloos en altijd zeer trots en zuinig op dit trackrecord. Daarna spreekt ze gloedvol over het schandalige veetransport, volgens bronnen meer dan zestig afgedankte melkkoeien afkomstig uit Nederland in een ongekoeld transport, dat dit viaduct zes dagen per week passeert. Als ze de stress en de doodsangst onder de levende dieren schetst, op elkaar geperst in een nauwelijks geventileerde vrachtwagen, slaat haar stem over. Stel je voor: dagen onderweg in deze temperaturen, zonder eten of drinken, zonder bewegingsruimte. Van de megastallen in Nederland naar de slachthuizen van Zuid-Europa. 'Daar moet een einde aan komen en wel nu!' roept ze, onder luid applaus.

Het is bijna tijd, volgens een spotter verderop langs de snelweg. Het transport zal over ongeveer een halfuur dit viaduct passeren, eerst eronderdoor, vervolgens na een ruime bocht bovenlangs.

De demonstranten klimmen tegen het talud omhoog.

Boven aangekomen worden de eerste spandoeken ontrold en aan de balustrade bevestigd met tiewraps. Een kwartier later zijn de officiële FPLA-banieren aan de lantaarnpalen aan weerszijden van de weg bevestigd. Met het zware werk achter de rug worden de leuzen nog eenmaal gerepeteerd. *Geen transport, geen transport! Moordenaars, moordenaars! Wie vlees eet geeft dierenleed!*

Verkeer raast onder ze langs op de D560. Kan het getoeter worden opgevat als steunbetuiging of als protest tegen het protest? Het is niet te zeggen en bovendien schrijven de regels voor dat er te allen tijde positief wordt gereageerd. En dus wordt elk signaal van een voorbijganger – claxon, scheldpartij of middelvinger – met gejuich geïncasseerd.

Een demonstratie uit het boekje. Luid en duidelijk maar vreedzaam en ordelijk, zoals de FPLA ze het liefste ziet.

Waar het precies misloopt, kan later niemand van de betrokkenen met zekerheid verklaren.

Aanvankelijk is er geen reden tot zorg, want daar is hij, de vrachtwagencombinatie, inclusief oplegger negentien meter lang, een enorm gevaarte. De demonstranten verdringen zich aan de vangrail om een eerste glimp van het ‘moordwerktuig’ te kunnen opvangen.

Vuisten worden gebald, verwensingen geroepen. Als het transport onder het viaduct door rijdt, rennen ze naar de balustrade aan de andere kant. De vrachtwagencombinatie remt af voor de bocht, als Roger Jumelet – Roger le Rouge noemen zijn vrienden en collega’s op de weg hem, vanwege zijn vlammeende haardos – terugschakelt en flink gas geeft om de helling te kunnen nemen. Als hij de bocht instuurt, helt de St. Christoffel-penning aan het dashboard die hij van zijn verloofde Colette kreeg onopgemerkt mee.

De activisten jubelen en gruwen tegelijk. *Daar is hij. De moordenaar. De dierenbeul.*

Op dat moment klinkt de eerste knal. Er volgt verwarring. Is dat een knalpijp of een uitlaat? Met open mond kijken ze naar Rooie Roger die met open mond naar de versplinterde voorruit kijkt. Was het een opspattend kiezelsteentje? Van schrik geeft Rooie Roger een ruk aan het stuur.

De tweede knal maakt aan alle onzekerheid een einde. Geen steentje, maar een schot.

Waar kwam het vandaan? Is de chauffeur geraakt?

Rooie Roger, zijn voet nog op het gaspedaal, het stuur nog in zijn handen, heeft zich opzij laten vallen. De oplegger, bijna aan het einde van de bocht omhoog, maakt een plotselinge zwieper en helt meteen vervaarlijk over naar rechts.

Staal scheurt, remmen piepen, het geloei van het vee gaat door merg en been.

Tot overmaat van ramp ramt een achteropkomend geblindeerd bestelbusje de oplegger schuin van achteren. Het blijkt het laatste zetje dat nodig is, de wielen van de oplegger, zwaar beladen, meer dan twintig ton, komen omhoog. De oplegger trekt de vrachtwagen

gen mee, het gevaarte tuimelt met oorverdovend geraas van het talud, rolt om, en komt onderaan de helling tot stilstand. In luttele seconden ontstaat er een kettingbotsing van achteropkomend verkeer.

De demonstranten zijn met stomheid geslagen, ze kijken als bevroren naar de gemaskerde mannen – ferme knapen met bivakmutsen en zware wapens – die als uit het niets in hun gelederen zijn verschenen. Kwamen ze uit het bestelbusje met de geblindeerde ramen? De veewagen is total loss, de dieren die de val hebben overleefd lopen verwaasd en in doodsangst over de weg, waar ze in het kruisvuur belanden.

Activisten, maar ook passanten, willekeurige automobilisten, vallen, duiken, gillen, rennen voor hun leven.

Wie nog durft te kijken ziet mannen in witte pakken die zich ontfermen over de kadavers.

En een bejaarde boer in de verte, op de rug gezien, die kalm, volkomen op zijn gemak – alsof hij zijn hond uitlaat – met een koe aan zijn zijde een weiland inwandelt.

2

Zeven maanden geleden

Aan: bvanvuuren88@gmail.com

Van: tvanvuuren88@gmail.com

Onderwerp: Dag 240

Vandaag bij de jaarlijkse evaluatie begon de psycholoog weer over dat dagboek.

Ik zei dat ik het braaf bijhield, niet elke dag, maar vaak genoeg, en niet meer in een boek, maar op de computer. Vond ze ook goed.

Overmoedig geworden vertelde ik haar van deze mails aan jou, maar daar kreeg ik meteen spijt van, want toen vroeg ze me of het door jou kwam dat ik alles zo persoonlijk opvat.

Ik lachte, zei dat je toch nooit terugschreef. Hadden we het toch weer een uur over jou.

Het Parool: 'Een gram cocaïne is hier makkelijker te krijgen dan een flesje Westvleteren'

3

Woensdag, eergisteren

Later zal ze tegen *De Telegraaf* zeggen dat ze eerst nog dacht dat het een handschoen was.

Maar nu loopt ze nog nietsvermoedend in de duinen. Hijgend klimt ze tegen de zoveelste zandheuvel op, mopperend op dat rotbeest. Het zand loopt haar schoenen in, ze voelt het knarsen in haar sokken, tussen haar tenen. Eigenlijk mag je niet van het schelpenpad af, daar zijn ze tegenwoordig streng op hier in de duinen bij Renesse. Maar ja, leg dat maar eens uit aan dat rotbeest. Max is een schat van een hond en ze gunt de burens hun weekje naar de zon, maar luisteren, ho maar.

‘Max!’ Zijn naam tegen de wind in roepen helpt natuurlijk ook niet echt.

Het begint te regenen en niet zo’n beetje ook. Ook dat nog. Het was droog toen ze van huis vertrok. Net voor de bui, dacht ze nog, maar ze zijn nog niet halverwege of ze voelt de eerste spetters al. Net gisteren naar de kapper geweest, zul je altijd zien.

Bovenop het duin maakt ze haar bril droog met haar sjaal, zo goed en zo kwaad als het gaat. In de verte ziet ze fietsers, voorovergebogen tegen de wind, en een auto op weg naar zee. Windliefhebbers, surfers, althans dat hoopt ze voor hen, want als je hier deze week voor mooi weer bent gekomen heb je mooi pech – eerst die storm, nu deze stortbui.

Daar ziet ze hem ineens. ‘Max!’ Op een drafje loopt ze naar hem toe, voorzichtig de helling af. Snel pakt ze zijn riem. Ze slaat het uiteinde drie keer om haar pols, het gaat haar niet nog een keer gebeuren.

Max heeft geen oog voor haar. Hij is aan het graven.

‘Wat heb je gevonden, schat? Een konijntje?’ Luisteren, ho maar, maar graven kan-ie. Ze klopt hem op zijn flank. Braaf.

Zo. Hèhè. Even op adem komen.

Waar is ze? Ze kijkt om zich heen. In de duinen, de ochtend na een storm, is het altijd weer even oriënteren. Dan kun je hier wel je hele leven wonen zoals zij, maar toch. De vlaggenmasten in de verte, zijn die van Westenwind, het strandpaviljoen? Als dat zo is, is hier vannacht een heel stuk duin weggeslagen.

Max gromt.

‘Wat heb je daar?’ Iets in zijn bek. ‘Wat is dat, Max?’ Iets wat lijkt op een handschoen maar dan...

Ze gilt, doet een stap naar achteren.

Max geeft niet mee, trekt aan de riem. ‘Max!’

Alsof de duvel ermee speelt valt de wind net op dat moment stil. Nu ruikt ze het, het weeïg zoete, het onbeschrijfelijke, de lucht van... Haar maag trekt samen. Er komt een zure golf omhoog in haar keel, ze kokhalst, slaat haar hand voor haar mond, maar is te laat.

Ze valt op haar knieën, geeft over, keer op keer, tot er niets meer komt dan gal.

Dan belt ze 112 en vertelt ze dat ze eerst nog dacht dat het een handschoen was.

4

Vandaag

De donkerblauwe Audi A6 Allroad Quattro komt tot stilstand op de oprit van een twee-onder-een-kapwoning in een keurige vi-nexwijk in Zwolle. De zware motor, 340 pk, tikt na.

Wouter Westra stapt uit, kijkt onwillekeurig op zijn horloge. Onnodig, want hij weet hoe laat hij is vertrokken van HQ, weet hoe lang het rijden is. Zijn vlucht naar Marseille is pas om half-vier, hij kan met zijn speciale pas langs de douane via de ingang van de marechaussee, hij hoeft niet in de rij. En toch kan hij het gevoel dat hij moet voortmaken niet van zich afschudden.

Het is de adrenaline, weet hij uit ervaring, het vooruitzicht van een aanstaande operatie. Ze zijn het gewend, het is routine, elke dag werken ze onder druk. Het voelt soms alsof er geen ander tempo is dan gehaast. Altijd op scherp staan is noodzaak, maar ook verslavend.

Na de airco van de A6 slaat de hitte van de warme zomermid-dag hem als een klamme deken in het gezicht.

Sanne verschijnt in de poortdeur, ze heeft hem horen aankomen. Wouter concentreert zich, duwt de gedachte aan geweld en gevaar weg.

Toen hij gisteravond laat, na zijn belletje met zijn Franse colle-ga, naast haar in bed stapte, stilletjes om haar niet te wekken, was ze natuurlijk nog wakker. Politievrouwen horen nachtelijke tele-foontjes als moeders de kreun van een kind.

‘Wie was dat?’ vroeg ze.

‘Dubois.’

‘Didier? Alles goed?’

‘Vertel ik je morgen.’

Dit is het thuisfront, ook hier heeft hij werk te verrichten.

Dat hij zou gaan had hij gisteren nog niet besloten.

In haar afgeknipte spijkerbroek en witte T-shirt, op haar oude Timberlands, haar blonde haar in een paardenstaart gebonden, lijkt ze geen dag ouder dan toen ze elkaar voor het eerst zagen. Als mensen zeggen dat Sanne en Emma – hun dochter van vijftien – twee druppels water zijn, doet Sanne alsof uiterlijk haar niets kan schelen, maar Wouter weet beter. Na de geboorte van Casper, hun tweede, nu negen jaar geleden, heeft Sanne er alles aan gedaan. Ze ziet er fantastisch uit, ze weet het, is er trots op en ze weet dat hij het weet. Ze draagt werkhandschoenen, heeft een heggenschaar in haar hand. Over haar schouder ziet hij de beukenhaag die ze aan het bijknippen is, een klus die op Wouters lijstje staat.

‘Vrije middag?’ vraagt ze.

Een kus, hij proeft het zout van zweet op haar lippen. ‘Controle, mevrouwetje.’ Zijn handen op haar rug, glijden kloppend naar beneden, als is hij op zoek naar verborgen wapens.

Ze lachen om de routine, de uitwisseling van de steken onder water, de belegen grappen – een vrije middag zomaar onaangekondigd is even ondenkbaar als wantrouwen. Maar in haar ogen ziet hij de zorg: Wouter zomaar midden op de dag thuis, na gisteravond laat dat telefoontje met Didier Dubois... Sanne weet wat dat betekent. Niet precies, ze weet geen details, niets over een lijk in de duinen van Renesse, maar wat ze weet, het grote plaatje, is genoeg.

Hij loopt de achtertuin in, het terras op, Sanne sluit de poortdeur achter ze.

‘Ik spring nog even onder de douche.’ Achteloos gooit hij de sleutels van de kapitale Audi, de dienstauto die ze zichzelf nooit zullen kunnen veroorloven, op de tuintafel onder de grote parasol.

Via de achterdeur loopt hij de keuken door, de hal in. Binnenshuis is het aangenaam koel.

Met twee treden tegelijk neemt hij de trap. Boven, in de slaap-

kamer, zittend op het voeteneinde van het bed, maakt hij de veters van zijn Nikes los, met in gedachten Didier Dubois, een lading koeien in Frankrijk en een lading asperges in Nederland.

Naakt stapt hij de badkamer in. Hij moet niet vergeten Lee te bellen. Nu hijzelf naar Marseille afreist, zal Lee de observatie van de pseudokoop vanavond alleen moeten doen. De actie wordt uitgevoerd door een potentiële rekrut voor zijn team. Op papier een uitstekende kandidaat, het zou welkom zijn als hij de belofte waarmaakt. In USO-Team 1 lopen ze op hun tandvlees, iedereen snakt naar versterking.

Hij opent de douchedeur, draait de kraan open.

‘Mag ik u vragen wat hier precies de bedoeling van is, meneer?’

Hij draait zich om.

Sanne is hem achternagekomen, ze staat in de deuropening, handen in haar zij. ‘Ik weet niet wat u van plan bent, maar ik moet u waarschuwen, want mijn man werkt bij de politie en ik verwacht hem elk moment thuis.’

‘Bij de politie, hè? Zozo. Volgens mij heb ik hem weleens gezien.’

‘O ja?’ vraagt ze. Ze trekt haar shirt uit.

‘Ja, hij stond parkeerbonnen te schrijven bij het bejaardenhuis. Die oudjes met hun Canta’s kon hij wel aan.’ Hij stapt onder de stralen.

Even later staat ze naast hem. Ze grijpt hem, haar handen op zijn billen, haar tong op zijn kin, wild en verrukkelijk en opwindend. Meestal nemen ze meer tijd maar vandaag niet. Sanne weet wat ze doet, de juiste druk op het juiste moment. ‘Kom,’ fluistert ze. In haar handen heeft Wouter geen kans.

Dan, voor het eerst sinds het telefoontje van Dubois gisteravond, denkt hij niet aan de vijand.

Later liggen ze op bed, in elkaars armen, hij op zijn rug, zij met een been over hem heen. Bezweet, ontspannen.

Ergens blaft een hond.

Ergens klinkt een sirene.

Bezweet, ontspannen, stilte voor de storm, denkt hij. ‘Ik ga een paar dagen naar het buitenland. Erin en eruit.’

Ze knikt, zegt niets.

‘Het spijt me,’ zegt hij. Hij baalt ervan, maar hij zei het, onbeholpen, een nare gewoonte die hij af moet leren, daar zijn ze het over eens. *Je doet het of je doet het niet, maar geen ge-sorry.*

Vorig jaar waren ze vijftien jaar getrouwd. Tijdens het feest hield Wouters beste vriend Thomas een hilarische toespraak vol flauwe grappen over hoe saai Wouter was geworden sinds zijn huwelijk met Sanne. Als ondersteunend bewijs deelde Thomas een aantal kwajongensstreken die Wouter in zijn jonge jaren had uitgehaald. De verhalen zwaar aangedikt uiteraard, met Thomas – in werkelijkheid even vaak de aanstichter – in de rol van de onschuld zelve.

Maar Thomas was Thomas, die had zelf ook het een en ander meegemaakt de afgelopen jaren en dus had hij het niet kunnen laten de toespraak serieus af te sluiten. Met de vraag wat toch het geheim is van een goed huwelijk. De vraag, in het algemeen gesteld, klonk hypothetisch genoeg. Het was de meeste gasten waarschijnlijk niet eens opgevallen, maar Wouter wist voor wie die vraag bedoeld was. Wouter voelde zich aangesproken, helemaal door Thomas’ antwoord, dat een goed huwelijk staat of valt bij het aantal malen dat je ‘sorry’ kunt zeggen, maar vooral bij het aantal malen dat je ‘sorry’ nog kunt horen.

‘Nee, het spijt je niet,’ zegt Sanne zacht. Ze kust hem, vluchtig, haar gedachten elders, staat op en loopt de badkamer in. Hij hoort haar op de wc. Even later is ze terug. Aangekleed. Zonder hem aan te kijken haalt ze zijn zwarte reistas tevoorschijn en begint ze zijn kleren – schone sokken, broeken, overhemden, shirts en sportbroek en zijn hardloopschoenen zodat hij, als er tijd en gelegenheid is, het hoofd leeg kan maken – uit de kast te trekken en op stapeltjes op bed te rangschikken.

‘Hoeveel dagen?’ vraagt ze.

‘Twee, hooguit drie.’ Ondertussen kleedt hij zich aan, terwijl hij haar blik probeert te vangen via de spiegel. ‘Zondag terug, hoop ik. Uiterlijk maandag.’

‘Morgen heb je afgesproken met Thomas en de boys.’

Shit dat is ook zo. Vier volwassen mannen die Sanne nog altijd

‘de boys’ noemt omdat ze elkaar op de Thorbecke middelbare hadden leren kennen. Het feit dat ze elkaar sindsdien niet uit het oog zijn verloren, vieren ze elk jaar met een *green egg fest* georganiseerd door Thomas. ‘Ik bel hem.’

Ze vraagt niet waarom hij zelf gaat en niet iemand van zijn team, ze weet het antwoord: iedereen is overbelast en Wouter draagt zijn deel. Het hoort bij het werk, de USO opereert internationaal. Ze voelde het bij het late telefoontje gisteravond al aankomen natuurlijk: de kans om weer eens samen te werken met Didier Dubois laat Wouter niet schieten.

‘Warm? Koud?’ Ze houdt een trui naar hem op.

‘Zelfde weer als hier.’

De trui gaat opzij. ‘Netjes?’

‘Nee.’ Ze gaan aan het werk, in een loods in de haven. Het is een operatie, geen staatsbanket. Geen reden voor dikdoenerij, geen opzitten en pootjes geven voor een minister of commissaris, daar heeft Dubois net zo’n hekel aan als Wouter.

Ze hangt zijn nette pak weer terug in de kast en begint in te pakken; methodisch, precies, spijkeroverhemd, T-shirts, polo’s, alles opgerold, zodat ze zonder kreuken weer kunnen worden uitgepakt. Loopt de badkamer weer in, komt terug terwijl ze zijn toilettas dichttrist.

Haar pokerface verraadt niets, maar het is alsof hij haar gedachten kan raden, haar teleurstelling over de agenda van het gezin voor het komende weekeinde. Plannen die van het ene op het andere ogenblik zijn gewijzigd, zonder dat ze er iets over te zeggen heeft. Voor de zoveelste keer. Door Wouter en zijn werk.

Zij ritst de tas dicht, hij is aangekleed. Samen, hij voorop, lopen ze naar beneden.

Hij zet de tas neer in de hal.

In de omhelzing, wang tegen wang, haar hand op zijn rug, haar vingers door de stof van zijn shirt heen in de contouren van het litteken, zegt ze: ‘Pas je op?’

Dat belooft hij. ‘Altijd.’ En dat hij belt zodra hij kan. ‘Als het anders kon, dan...’

Ze legt een wijsvinger op zijn lippen. Haar ogen zijn vochtig,

maar ze tovert de dappere glimlach tevoorschijn die hij zo goed kent, de glimlach die zoveel wil zeggen als: *ik begrijp het, Wouter, ik begrijp het allemaal, zo goed en al zo lang; jij en je werk, daar komt niemand tussen, zelfs ik niet, zelfs je kinderen niet, ook al denk jij van wel.*

Daarna veegt ze een denkbeeldig stofje van zijn schouders en kust ze hem nogmaals, ditmaal met haar ogen gesloten. ‘Denk je aan Casper?’

Die zou hij vanmiddag ophalen van school om naar judo te gaan. Vroeg ze gisteravond laat ook al. ‘Al geregeld. Ik heb het Emma gevraagd.’

Daar lacht ze om. ‘Leugenaar.’ Haar spontane, gulle lach, is terug op haar gezicht.

Hij gooit zijn tas in de kofferbak, stapt in. Hij slaat het portier dicht, als hij beseft dat ze nog iets tegen hem zei. Hij opent zijn raam. ‘Wat?’

Ze loopt naar hem toe. ‘Wat?’

‘Ik dacht dat jij nog iets zei.’

‘Ga nou maar.’ Ze lacht, schudt haar hoofd, geeft hem nog een kus. ‘Canta’s bekeuren.’

Hij start de Audi, rijdt achteruit de oprit af, keert. Hij wuift een laatste keer terwijl hij haar ziet staan, in de opening van de poortdeur, haar hand in de lucht, de lach nog om haar lippen, en bedenkt dat ze hem waarschijnlijk helemaal niet wilde zeggen dat ze het begrijpt. Waarschijnlijker wilde ze zeggen: *het is verdomme de laatste keer dat je me dit flikt.*

Nee, spreekt hij zichzelf toe, geen onzin.

Hun huwelijk is top, Sanne steunt hem in alles.

Ze steunt hem in alles en juist daarom is zijn schuldgevoel groter.

Om de hoek geeft hij gas.